

B05 Π11 Ψυχοπαιδαγωγική της ανάγνωσης: Δυσκολίες στη μάθησή της
Διδάσκουσα: Α. Μουζάκη amouzaki@edc.uoc.gr

Ώρα Μαθήματος: Τετάρτη 17:30-20:30
Ώρες Γραφείου: Τρίτη 19:00-20:30 & Πέμπτη:11:30-13:00

A. Σκοπός Μαθήματος

Σκοπός του μαθήματος είναι η εισαγωγή των φοιτητών/τριών στη μελέτη βασικών θεματικών της ψυχολογίας της ανάγνωσης και των δυσκολιών στη μάθησή της. Με βάση τη σύνθεση εμπειρικών δεδομένων επιχειρείται η οριοθέτηση του πεδίου και αναλύονται θέματα-ερωτήματα που αφορούν τις γνωστικές προϋποθέσεις της αναγνωστικής διαδικασίας, τα κυρίαρχα ερμηνευτικά μοντέλα, τις ιδιαιτερότητες της ελληνικής αλφαβητικής γραφής, τις κύριες μεθοδολογικές προσεγγίσεις της διδακτικής της ανάγνωσης καθώς επίσης και βασικές διαστάσεις της παρεμβατικής διδασκαλίας.

B. Επιλογή διδακτικών συγγραμμάτων

Για την επιλογή (1) προτείνονται δύο βιβλία ως *ενιαίο σύγγραμμα*:

(1α) Πόρποδας, Κ. (2002). *Η Ανάγνωση*. Πάτρα: Έκδοση του συγγραφέα. Καλύπτει τη γνωστική θεωρητική ανάλυση της αναγνωστικής διαδικασίας, τους ψυχολογικούς παράγοντες, την επίδραση της γλώσσας, και τις εκπαιδευτικές προεκτάσεις και εφαρμογές.

(1β) Μουζάκη, Α. & Πρωτόπαπας, Αθ. (Επιμ.) (2010). *Ορθογραφία: Μάθηση και Διαταραχές*. Αθήνα: Gutenberg. Καλύπτει τους μηχανισμούς και τις διεργασίες που υποστηρίζουν την κατάκτηση της ορθογραφικής δεξιότητας, τη σχέση μεταξύ της ανάγνωσης και της ορθογραφίας, τη σχέση μεταξύ αναγνωστικών διαταραχών και ορθογραφίας όπως και τις διαταραχές της ορθογραφήμενης γραφής.

Για την επιλογή (2) προτείνονται δύο βιβλία ως *ενιαίο σύγγραμμα*:

(2α) Βάμβουκας, Μ. (2004). *Θέματα ψυχοπαιδαγωγικής της ανάγνωσης*. Αθήνα: Ατραπός. Καλύπτει κυρίως τη μάθηση και διδασκαλία της γλώσσας στο δημοτικό σχολείο με ιδιαίτερη έμφαση στην πρόσκτηση και ανάπτυξη της ανάγνωσης.

(2β) Βάμβουκας, Μ. (2009). *Μάθηση & παιδαγωγική της πρώτης γραφής των λέξεων*. Αθήνα: Γρηγόρης. Καλύπτει τις σχέσεις γραφής και ανάγνωσης και τα αντίστοιχα θεωρητικά μοντέλα όπως επίσης τις δυσκολίες και διαταραχές της μάθησής τους

Γ. Περίγραμμα θεματικών ενοτήτων

- Εισαγωγική Ενότητα: Η Ανάγνωση και η Κατανόηση του Γραπτού Λόγου.

Προσδιορισμός της ανάγνωσης. Η ελληνική αλφαβητική γραφή.

- Ενότητα 2: Η Γνωστική Διεκπεραίωση της Ανάγνωσης

Η ταυτοποίηση των λέξεων ως βασική συνιστώσα της αναγνωστικής πράξης.

Μάθηση και διδασκαλία της Ανάγνωσης.

- **Ενότητα 3: Ανάπτυξη της Αναγνωστικής Δεξιότητας**

Η ανάπτυξη του προφορικού λόγου. Η ανάδυση του γραμματισμού.

Η επίγνωση της φωνολογικής δομής της γλώσσας και ο ρόλος της στην μάθηση της ανάγνωσης.

- **Ενότητα 4: Δυσκολίες στη Μάθηση της Ανάγνωσης**

Ερευνητικές προσεγγίσεις και ερμηνείες των δυσκολιών μάθησης της ανάγνωσης.

Σύγχρονα μοντέλα για την αντιμετώπιση των αναγνωστικών δυσκολιών.

- **Ενότητα 5: Διδακτικές Παρεμβάσεις**

Παρεμβατική διδασκαλία της φωνολογικής επίγνωσης, γραφο-φωνημικών αντιστοιχιών, αναγνωστικής ευχέρειας, ορθογραφίας και αναγνωστικής κατανόησης (προτεινόμενες δραστηριότητες).

Δ. Βιβλιογραφία

1. Ελληνική

- Αγαλιώτης, Ι., (2006) *Διδασκαλία παιδιών με δυσκολίες μάθησης και προσαρμογής: Οικοπροσαρμοστική προσέγγιση. Τόμος 1ος: Οικοπροσαρμοστική αξιολόγηση - Το Αξιολογικό Σύστημα Μαθησιακών Αναγκών (ΑΣΜΑ)*. Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα.
- Αθανασιάδη, Ε. (2001). *Η Δυσλεξία και πως αντιμετωπίζεται: Διαφορετικός τρόπος μάθησης διαφορετικός τρόπος διδασκαλίας*. Αθήνα: Καστανιώτης.
- Αϊδίνης, Α. (2008). Ανάγνωση, ικανότητα αναγνώρισης λέξεων και αναγνωστική κατανόηση. Στο Κ. Πόταγας, Κ. & Ευδοκιμήδης, Ι. (Επιμ..) *Συζητήσεις για τον Λόγο στο Αιγινήτειο*, (σελ. 219-230). Αθήνα: Συναΐψεις.
- Αναγνωστόπουλος Δ.Κ. & Σίνη, Α.Θ. (2005) *Διαταραχές Σχολικής Μάθησης και Ψυχοπαθολογία*. Αθήνα: Εκδόσεις Βήτα.
- Αναστασίου, Δ. (1998). *Δυσλεξία. Θεωρία και Έρευνα. Οψεις Πρακτικής*. Αθήνα: Ατραπός
- Αντωνίου, Φ. (2007). Ενίσχυση της αναγνωστικής κατανόησης. Στο Παντελιάδου, Σ. & Αντωνίου, Φ. (Επιμ.) *Διδακτικές προσεγγίσεις και πρακτικές για μαθητές με Μαθησιακές Δυσκολίες*, (σελ.41-48). Θεσ/νικη: Γράφημα.
- Βάμβουκας, Μ.Ι. (2009). *Μάθηση και παιδαγωγική της πρώτης γραφής λέξεων*. Αθήνα: Γρηγόρης.
- Βάμβουκας, Μ.Ι. (2004). *Θέματα ψυχοπαιδαγωγικής της Ανάγνωσης*. Αθήνα: Ατραπός.
- Βλασσοπούλου, Μ., Γιαννετοπούλου, Α., Διαμαντή, Μ., Κιρπότην, Λ., Λεβαντή, Ε., Λευθήρη, Κ. Σακελλαρίου, Γ., (2007). *Γλωσσικές Δυσκολίες και Γραπτός Λόγος*. Αθήνα: εκδ. Γρηγόρη.
- Βογιन्द्रούκας, Ι., Οκαλίδου, Α. & Σταυρακάκη, Σ. (2010). *Αναπτυξιακές Γλωσσικές Διαταραχές: Από τη βασική έρευνα στην κλινική πράξη*. Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο.
- Γιαννικοπούλου, Α. (2002) Η Διδασκαλία ανάγνωσης και γραφής στο δημοτικό σχολείο: Η παθολογία μιας προσέγγισης. *Εκπαιδευτική, Οικογενειακή και Πολιτική Ψυχοπαθολογία - Τόμος Γ: Αποκλίσεις στο χώρο της εκπαίδευσης*, Αθήνα, Ατραπός, 417-33.
- Γιαννικοπούλου, Α.Α. (1999). *Προαναγνωστικές δεξιότητες : μαθήματα με τα φωνήματα*. Πανεπιστήμιο του Αιγαίου.
- Γιαννικοπούλου, Α.Α. (1998). *Από την προανάγνωση στην ανάγνωση: Οδηγός για γονείς και εκπαιδευτικούς*. Αθήνα: Καστανιώτης.
- Cavallo, G. & Chartier, R. (2006). *Ιστορία της ανάγνωσης στο δυτικό κόσμο*. Επιστ. Επιμ. Χ. Μπάνου. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Cook-Gumperz, J. (2009). *Η κοινωνική δόμηση του γραμματισμού*. Επιστ.Επιμ. Τ. Κωστούλη. Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο.
- Δόλγυρα, Κ. (2004) *Ψυχογλωσσικά Θέματα: Εισαγωγή στη λειτουργία της κατανόησης του γραπτού λόγου*. Αθήνα: Gutenberg

- Κάκουρος, Ε. & Μανιαδάκη, Κ. (2002). *Ψυχοπαθολογία παιδιών και εφήβων: Αναπτυξιακή προσέγγιση*. Αθήνα: Τυποθήτω
- Καλαντζή-Αζίζι, Α. & Ζαφειροπούλου, Μ. (2004). *Προσαρμογή στο σχολείο: Πρόληψη και αντιμετώπιση δυσκολιών*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα
- Καπούλα, Ζ. (2008). Ανάγνωση και οφθαλμοκινητικότητα. Στο Κ. Πόταγας, Κ. & Ευδοκίμηδης, Ι. (Επιμ..) *Συζητήσεις για τον Λόγο στο Αιγινήτειο*, (σελ. 231-241). Αθήνα: Συνάψεις.
- Κορνηλάκη, Α., Κυπριωτάκη, Μ. & Μανωλίτσης, Γ. (Επιμ.) (2010). *Πρώιμη παρέμβαση: Διεπιστημονική θεώρηση*. Αθήνα: Πεδίο.
- Κουρκούτας, Η. & Chartier, J. P. (Επιμ.). (2008). *Παιδιά και έφηβοι με ψυχοκοινωνικές και μαθησιακές διαταραχές: Στρατηγικές παρέμβασης*. Αθήνα: Τόπος.
- Κωτούλας, Β. (2007). Ενίσχυση της φωνολογικής επίγνωσης, της αναγνωστικής αποκωδικοποίησης και της ευχέρειας. Στο Παντελιάδου, Σ. & Αντωνίου, Φ. (Επιμ.) *Διδακτικές προσεγγίσεις και πρακτικές για μαθητές με Μαθησιακές Δυσκολίες*, (σελ.32-41). Θεσ/νικη: Γράφημα.
- Κωτούλας, Β. & Μπενάκα, Σ. (2001). Διδασκαλία παιδιού με αναγνωστικές δυσκολίες με τη μέθοδο Reading Recovery: Μελέτη περίπτωσης. Στο Π. Παπούλια-Τζελέπη (Επιμ.) *Ανάδυση του Γραμματισμού: Έρευνα και πρακτική*. Αθήνα: Καστανιώτης
- Λιβανίου, Ε. (2004). *Μαθησιακές Δυσκολίες και προβλήματα συμπεριφοράς στην κανονική τάξη*. Αθήνα: Κέδρος
- Ματσόπουλου, Αν. (2005). *Σχολική Ψυχολογία: Μία νέα επιστήμη*. Αθήνα.
- Μουζάκη, Α. & Πρωτόπαπας, Αθ. (Επιμ.) (2010). *Ορθογραφία: Μάθηση και Διαταραχές*. Αθήνα: Gutenberg.
- Μουζάκη, Α., Πρωτόπαπας, Θ., & Τσαντούλα, Δ. (2008). Προσχολικοί δείκτες πρόγνωσης της ανάπτυξης αναγνωστικών δεξιοτήτων κατά την Α' Δημοτικού. *Επιστήμες της Αγωγής, 1, 71-88*.
- Μουζάκη, Α. (2008). Μαθησιακές δυσκολίες στην ανάγνωση και προγράμματα παρέμβασης. Στο Η. Κουρκούτας & J. P. Chartier (Επιμ.). "*Παιδιά και έφηβοι με ψυχοκοινωνικές και μαθησιακές διαταραχές: Στρατηγικές παρέμβασης*", σελ. 407-429. Αθήνα: Τόπος.
- Μουζάκη, Α., Σπαντιδάκης, Ι., Βάμβουκας, Μ., Λίβα, Ε., & Ράλλη, Μ. (2007). Ανάπτυξη γνωστικών και ακαδημαϊκών δεξιοτήτων παιδιών με δυσκολίες μάθησης στις πρώτες τάξεις του δημοτικού σχολείου. Πρακτικά Πανελληνίου Συλλόγου Λογοπεδικών «*Γλωσσικές Δυσκολίες και Γραπτός Λόγος στο Πλαίσιο της Σχολικής Μάθησης*». Αθήνα 23-25 Νοεμβρίου 2007.
- Μουζάκη, Α., Σπαντιδάκης, Ι. & Βάμβουκας, Μ. (2007). Γνωστικές και ακαδημαϊκές δεξιότητες παιδιών με δυσκολίες μάθησης στις πρώτες τάξεις του δημοτικού σχολείου. Πρακτικά 1^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου Ειδικής Αγωγής: «*Η Ειδική Αγωγή στην Κοινωνία της Γνώσης*», σελ. 224-237. Αθήνα: Γρηγόρης.
- Μουζάκη, Α. (2006). Αναδυόμενος γραμματισμός και γλωσσική ανάπτυξη στην προσχολική ηλικία. Στο Π. Παπούλια-Τζελέπη, Α. Φτεριιάτη & Κ. Θηβαίος (Επιμ.) «*Έρευνα και πρακτική του γραμματισμού στην Ελληνική κοινωνία*», σελ. 23-40. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Νικολαράιζη, Μ. & Παντελιάδου, Σ.(2001). Η διδασκαλία της γραφής σε παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες, *Γλώσσα, 53*, 59-70.
- Νικολόπουλος, Δ., (Επιμ.) (2008). *Γλωσσική ανάπτυξη και διαταραχές*. Αθήνα: Τόπος.
- Νικολόπουλος, Δ., Goulandris, N. & Snowling, M. (2002). Εξελικτική δυσλεξία στα Ελληνικά. Developmental dyslexia in Greek. In N. Goulandris (Ed.) *Dyslexia: Cross-Linguistic Comparisons*. Whurr Publishers Ltd. London.
- Νικολόπουλος, Δ. (2001). Η εκδήλωση της Δυσλεξίας στο Ελληνικό ορθογραφικό σύστημα. 8^ο *Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας*. Αλεξανδρούπολη, 24-27 Μαΐου.
- Παντελιάδου, Σ. & Αντωνίου, Φ. (Επιμ.) (2007). *Διδακτικές προσεγγίσεις και πρακτικές για μαθητές με Μαθησιακές Δυσκολίες*. Θεσ/νικη: Γράφημα.

- Παντελιάδου, Σ. (2001). Φωνολογική επίγνωση: Περιεχόμενο και σχέση με την ανάγνωση και τη γραφή στην ελληνική γλώσσα. Στο Παπούλια-Τζελέπη, Π. (2001). *Ανάδυση του γραμματισμού: Έρευνα και πρακτική*. Αθήνα: Καστανιώτης.
- Παντελιάδου, Σ. (2000). *Μαθησιακές Δυσκολίες και Εκπαιδευτική Πράξη*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Παπαηλιού, Χ.Φ. (2005) *Η ανάπτυξη της γλώσσας: Θεωρητικές προσεγγίσεις και ερευνητικά δεδομένα από την τυπική και αποκλίνουσα γλωσσική συμπεριφορά*. Αθήνα: Παπαζήση
- Παπούλια-Τζελέπη, Π. (2001). *Ανάδυση του γραμματισμού: Έρευνα και πρακτική*. Αθήνα: Καστανιώτης.
- Πολυχρόνη, Φ., Χατζηχρήστου, Χ. & Μπίμπου, Α. (2006). *Ειδικές μαθησιακές δυσκολίες-δυσλεξία*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Πόρποδας, Κ. (Επιμ.) (2003). *Διαγνωστική αξιολόγηση και αντιμετώπιση των μαθησιακών δυσκολιών στο δημοτικό σχολείο (Ανάγνωση, Ορθογραφία, Δυσλεξία, Μαθηματικά)*. Πάτρα.
- Πόρποδας, Κ.Δ. (2002). *Η ανάγνωση*. Πάτρα.
- Πόταγας, Κ. & Ευδοκιμήδης, Ι. (2008) *Συζητήσεις για τον Λόγο στο Αιγινήτειο*. Αθήνα: Συνάψεις.
- Πρωτόπαπας, Α. (2008). Ανάγνωση: Από την εικόνα στη λέξη. Στο Κ. Πόταγας, Κ. & Ευδοκιμήδης, Ι. (Επιμ..) *Συζητήσεις για τον Λόγο στο Αιγινήτειο*, (σελ. 199-218). Αθήνα: Συνάψεις.
- Ong, W.J. (2005). *Προφορικότητα & Εγγραμματοσύνη*. Μεταφρ. Κ. Χατζηκυριάκου, Επιμ. Θ. Παραδέλλης. Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.
- Reid, G. (2003). *Δυσλεξία: Εγχειρίδιο για ειδικούς*. Αθήνα: Παρισιάνος
- Σίμος, Π., Μουζάκη, Α. & Παπανικολάου, Α. (2004). Η λειτουργία της ανάγνωσης και οι διαταραχές της: Η συμβολή μεθόδων λειτουργικής απεικόνισης του εγκεφάλου. *Hellenic Journal of Psychology*, 1, (1), 56-78.
- Smith, F. (2006). *Κατανοώντας την ανάγνωση*. Επιμ. Α. Αϊδίνης. Αθήνα: Επίκεντρο.
- Σπαντιδάκης, Ι. (2004). *Προβλήματα παραγωγής γραπτού λόγου παιδιών σχολικής ηλικίας: διάγνωση, αξιολόγηση, αντιμετώπιση*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα
- Σπαντιδάκης, Ι. (2010). *Κοινωνιο-γνωσιακά πολυμεσικά περιβάλλοντα μάθησης παραγωγής γραπτού λόγου*. Αθήνα: Gutenberg.
- Χατζηχρήστου, Χ.Γ. (2004). *Εισαγωγή στη Σχολική Ψυχολογία*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Wolf, M. (2009). *Ο Προυστ και το καλαμάρι: Πώς ο εγκέφαλος έμαθε να διαβάζει*. Αθήνα: Πατάκης.

2. Αγγλική

- Kate Cain (2010). *Reading Development and Difficulties*. British Psychological Society-Blackwell.
- Margaret J. Snowling & Charles Hulme (Eds) , *The Science of Reading: A Handbook* Wiley-Blackwell, 2005
- Kurt W. Fischer, Jane Holmes Bernstein, Mary Helen Immordino-Yang (Eds.) *Mind, Brain and Education in Reading Disorders*. Cambridge University Press, 2007
- C. Addison Stone , Elaine R. Silliman, Barbara J. Ehren, Kenn Apel (Eds), *Handbook of Language and Literacy: Development and Disorders*, The Guilford Press, 2004
- Margaret J. Snowling, Joy Stackhouse (Eds), *Dyslexia, Speech and Language: A Practitioner's Handbook*, Wiley-Blackwell, 2006
- Alan Beaton, *Dyslexia, Reading and the Brain: A Sourcebook of Psychological and Biological Research*, Psychology Press, 2004
- Catts, Hugh W.; Kamhi, Alan (2005) *The connections between language and reading disabilities*. NJ, :Lawrence Erlbaum Associates Publishers.

- Foorman, B.R., Francis, D.J, Shaywitz, S.E., Shaywitz, B.A., & Fletcher, J.M. (1997). The case for early reading interventions. In B. Blachman (Ed.), *Foundations of reading acquisition and dyslexia: Implications for early intervention* (pp. 243-264). Mahwah, NJ: Erlbaum.
- MacCardle, P., Scarborough, H.S., & Catts, H.W. (2001). Predicting, explaining and preventing children's reading difficulties. *Learning Disabilities Research & Practice, 16*(4), 230-239.
- Mouzaki, A., Foorman, B., & Santi. K. (2005). Preventing reading problems: The application of an assessment-driven, classroom-based intervention in Texas schools. In G. D. Sideridis & T. A. Citro (Eds.), *Research to practice: Effective interventions in learning disabilities* (pp. 22-52). Boston, MA: Learning Disabilities Worldwide.
- Mouzaki, A. & Sideridis, G. (2007). Poor readers' profiles among Greek students of elementary school. *Hellenic Journal of Psychology, 4*, 205-232.
- Schatschneider, C. & Torgesen, J.K. (2004). Using our current understanding of dyslexia to support early identification and intervention. *Journal of Child Neurology, 19*(10), 759-765.
- Shaywitz, S. (2003). *Overcoming dyslexia*. New York, NY: Alfred Knopf
- Snow, C.E., Burns, M.S. & Griffin, P. (1998). *Preventing Reading Difficulties in Young Children*. Washington, D.C: National Academy Press.
- Torgesen, J.K.(2000). Individual differences in response to early interventions in reading: The lingering problem of treatment resisters. *Learning Disabilities Research and Practice, 15*(1), 55-64.
- Torgesen, J., Wagner, R., & Rashotte, C. (1997). Prevention and remediation of severe reading disabilities: Keeping the end in mind. *Scientific Studies of Reading, 1*(3), 217-234.
- Vellutino, F., Fletcher, J.M., Snowling, M., & Scanlon, D.M. (2004). Specific reading disability (dyslexia): what have we learned in the past four decades? *Journal of Child Psychology and Psychiatry, 45*,1, 2-40.
- Fletcher, J.M., Lyon, G.R., Fuchs, L.S. & Barnes, M.A. (2006). *Learning Disabilities: From Identification to Intervention*. The Guilford Press

3. Αλφαβητάρια-Υλικά διδασκαλίας

- Γιαννικοπούλου, Α. Α. & Ομάδα Εργασίας (1999). *Προαναγνωστικές Δεξιότητες: Μαθήματα με τα Φωνήματα*. Ατραπός.
- Μπεζέ, Λ., Σφυρόερα, Μ. και Γαβριηλίδου Ζ.: *Πινακωτή 1 - Εκπαιδευτικό υλικό για τους ήχους της ελληνικής γλώσσας και την προετοιμασία για την ανάγνωση και τη γραφή για παιδιά 3 - 7 ετών*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, 2002.
- Μπεζέ, Λ., Σφυρόερα, Μ.: *Πινακωτή 2 - Εκπαιδευτικό υλικό για τους ήχους της ελληνικής γλώσσας και την προετοιμασία για την ανάγνωση και τη γραφή για παιδιά 5 - 9 ετών*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, 2007.
- Μαλλιανός, Α. (2007) *Αφίσα - Η αλφαβητά με κεφαλαία και πεζά*. Σμυρνιωτάκη
- Γάκου, Ε. (2000). *Τα πρώτα βήματα στην ανάγνωση*. Καστανιώτης.
- Μαραγκού, Α. (2000). *Παίζω με τις λέξεις 1-3 : Μαθαίνω παίζοντας να διαβάζω και να γράφω*. Λωτός.
- Μαραγκού, Α. (2002). *Παίζω με τα γράμματα Α Δημοτικού : Μαθαίνω να διαβάζω και να γράφω*. Πατάκης.
- Αποστολοπούλου, Σ. (2006). *Καρτέλες πρώτης ανάγνωσης για την Α' δημοτικού : Σύμφωνα με το νέο σχολικό βιβλίο και το διαθεματικό ενιαίο πλαίσιο προγραμμάτων σπουδών*. Μεταίχμιο
- *Γράφω-σβήνω λέξεις*. (2008). Άγκυρα.
- Τριβιζάς, Ε. (2000). *Το αλφαβητάρι με γλωσσοδέτες*. Ελληνικά Γράμματα.
- Μαντούβαλου, Σ. (2004). *Η Οδοντογλυφίδα που έγινε Ογδοντογλυφίδα*. Αθήνα: Πατάκης.

Ε. Εξεταστέα Ύλη

Από την επιλογή (1):

(1α) Πόρποδας, Κ. (2002). *Η Ανάγνωση*. Πάτρα: Έκδοση του συγγραφέα.

Κεφάλαιο 1.

1.2.	Προσδιορισμός της Ανάγνωσης	38-39
1.2.1.	Τι είναι η ανάγνωση	39-43
1.2.2.	Οι βασικές γνωστικές λειτουργίες που συνθέτουν την ανάγνωση	44-50
1.3.2.	Η ανάγνωση ως γλωσσική λειτουργία	57-59
1.3.3.	Σχέση ανάγνωσης και προφορικού λόγου	62-67

Κεφάλαιο 2

2.1.	Η φύση και η εξέλιξη του γραπτού λόγου	68-70

Κεφάλαιο 5

5.1.	Η δομή της γλώσσας	205
5.1.1.	Τα φωνήματα	205
5.1.2.	Οι συλλαβές	206
5.1.3.	Τα μορφήματα και οι λέξεις	207-208
5.2.	Η φωνολογική δομή των λέξεων στον προφορικό λόγο	212
5.3.	Ο προσδιορισμός και η εξέλιξη της έννοιας και του πλαισίου της φωνολογικής Επίγνωσης	217
5.4.	Μέθοδοι αξιολόγησης και άσκησης της φωνολογικής επίγνωσης	225
5.5.	Το επίπεδο της φωνολογικής επίγνωσης στην προσχολική και πρώτη σχολική ηλικία	
5.6.	Η σχέση μεταξύ φωνολογικής επίγνωσης και μάθησης της ανάγνωσης	
5.7.	Η σχέση μεταξύ φωνολογικής επίγνωσης και μάθησης της ορθογραφημένης γραφής	
5.8.	Τελικές διαπιστώσεις και συμπεράσματα	(212-283)

Κεφάλαιο 6

	Η διεκπεραίωση της βασικής αναγνωστικής λειτουργίας	284-336

Κεφάλαιο 7

7.4	Η μέθοδος διδασκαλίας για τη μάθηση της ανάγνωσης της ελληνικής γλώσσας	
7.4.1.	Η πρόσφατη ιστορία της μεθόδου διδασκαλίας για τη μάθηση της ανάγνωσης	
7.4.2.	Η μέθοδος διδασκαλίας για τη μάθηση της ανάγνωσης της ελληνικής γλώσσας	363-395

Κεφάλαιο 8

8.2.	Η κατανόηση ενός κειμένου	409-420

ΚΑΙ

(1β) Μουζάκη, Α. & Πρωτόπαπας, Αθ. (Επιμ.) (2010). *Ορθογραφία: Μάθηση και Διαταραχές*. Αθήνα: Gutenberg.

Κεφάλαιο 1:	Ανάπτυξη της ορθογραφικής δεξιότητας	29-52

Κεφάλαιο 3:	Η διαφάνεια του ελληνικού ορθογραφικού συστήματος	67-75

Κεφάλαιο 22:	Διδακτικές προσεγγίσεις για μαθητές με δυσκολίες στην ορθογραφία	395-421

Από την επιλογή (2):

(2α) Βάμβουκας, Μ. (2004). *Θέματα ψυχοπαιδαγωγικής της ανάγνωσης*. Αθήνα: Ατραπός. Όλα τα κεφάλαια.

ΚΑΙ

(2β) Βάμβουκας, Μ. (2009). *Μάθηση & παιδαγωγική της πρώτης γραφής των λέξεων*. Αθήνα: Γρηγόρης.

Κεφάλαιο IV:	Σχέσεις γραφής και ανάγνωσης και μοντέλα μάθησής τους	73-141.